

Priebežné hodnotenie cieľov a priorít vyplývajúcich zo Stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom samosprávnom kraji.

Rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky bežný cyklista vníma najmä prostredníctvom kvality cyklistickej infraštruktúry. Aj keď kvalitná a bezpečná infraštruktúra predstavuje bezpochyby základný nástroj na rozvoj tohto segmentu, na motiváciu pre intenzívnejšie využívanie bicykla je potrebné ponúknuť služby pre cyklistov a zabezpečiť informovanosť o možnostiach využívania bicykla či už na dopravné alebo rekreačné účely.

Aby sme vytvorili komplexnú cyklistickú ponuku, je potrebné iniciovať zapojenie a zabezpečiť koordináciu subjektov, ktoré by sa z hľadiska svojich kompetencií mali, môžu a už sa zapájajú do rozvoja tohto segmentu. Podmienkou úspešnej implementácie stratégie, ktorá vedie k rozvoju tohto segmentu, je úzka spolupráca aktérov na všetkých úrovniach. **Úrad Košického samosprávneho kraja plní v tomto procese najmä funkciu koordinátora, vytvára podmienky pre aktivity a spoluprácu zainteresovaných inštitúcií a proaktívne realizuje aktivity smerujúce k efektívnejšej výstavbe cyklistickej infraštruktúry a rozvoji cykloturistických destinácií.** Aktivity Úradu KSK v tejto oblasti sú realizované prostredníctvom krajského cyklokoordinátora pôsobiacom na referáte cestovného ruchu odboru kultúry a cestovného ruchu. Za sledované obdobie boli aktivity z úrovne Košického samosprávneho kraja zamerané predovšetkým na:

- spracovanie podkladov k plánovanej a už prebiehajúcej projektovej príprave na výstavbu cyklistických trás,
- poskytovanie informácií o možnostiach čerpania mimorozpočtových prostriedkov na realizáciu cyklistickej infraštruktúry a poskytovanie podkladov k príprave projektových žiadostí,
- preverovanie možností na využitie alternatívnych konštrukcií a povrchov cyklotrás,
- naštartovanie procesu budovania cykloturistických destinácií (cyklodestinácií) v zmysle aktuálnych trendov a v úzkej spolupráci s organizáciami cestovného ruchu.

Ciele stratégie

Hlavnými cieľmi „Stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v KSK“ sú:

- Zviditeľniť KSK prostredníctvom cyklodestinácií s konkurencieschopnou cykloturistickou infraštruktúrou a službami, ktoré sú rozvíjané v spolupráci a partnerstve s miestnymi aktérmi a manažérskymi organizáciami pôsobiacimi v cestovnom ruchu.
- Podporovať rozvoj cyklistickej dopravy v mestách a obciach KSK a zabezpečiť jej začlenenie do integrovanej osobnej dopravy.

Prioritné osi

Na dosiahnutie týchto cieľov sú v Stratégii zadefinované opatrenia pre zlepšenie stavu cyklistickej dopravy a cykloturistiky na území kraja v troch základných rovinách:

- Prioritná os č. 1 – Cyklodoprava
- Prioritná os č. 2 – Cykloturistika
- Prioritná os č. 3 - Partnerstvo

Prioritná os č. 1 – Cyklodoprava

Cieľom opatrení v rámci tejto priority je rozvoj a podpora cyklistiky ako rovnocenného prostriedku dopravnej obsluhy územia, a to vytvorením podmienok pre koordinované plánovanie a realizáciu cyklistickej infraštruktúry v mestách a obciach kraja.

Základnými koordinačnými nástrojmi, ktoré využíva Košický samosprávny kraj sú plánovacie a strategické dokumenty na krajskej úrovni, v rámci ktorých sa prepájajú potreby jednotlivých segmentov a zároveň sa zabezpečuje prepojenie s lokálnou úrovňou, napr. územné plány. KSK v spolupráci s miestnymi samosprávami pokračuje v realizácii aktivít smerujúcich k budovaniu, tzv. **kostrovej siete cyklistických trás** pozostávajúcej zo **7 hlavných cyklistických vetiev**, ktoré by mali v budúcnosti vytvoriť cyklistickú sieť na úrovni kraja (EuroVelo 11, Zemplínska, Gemerská, Hornádska, Abovská, Tokajská a Dolnozemplínska vetva). Plánované cyklistické trasy budú mať kombinovanú funkciu-turistickú a dopravnú. Kompletné informácie o navrhovanej kostrovej sieti cyklistických trás sú zverejnené na webovej stránke KSK:

https://web.vucke.sk/files/cestovny_ruch/2017/web/koncepcia-budovania-kostrovej-siete-cyklistickych-tras-kos-kraji-text.pdf.

V súčasnosti sa spracováva z úrovne Úradu KSK **Plán udržateľnej mobility KSK**, ktorý reflektuje aj na potreby a možnosti rozvoja cyklistickej dopravy.

Aktivity na podporu rozvoja cyklistickej dopravy sú v súčasnosti realizované najmä na úrovni miest a obcí a to s cieľom budovať komplexné siete mestských cyklotrás, ktoré sú tvorené segregovanými cyklistickými chodníkmi alebo cyklistickými pruhmi vedenými v hlavnom alebo pridruženom dopravnom priestore. Dĺžky siete mestských cyklotrás v samosprávach, ktoré poskytli údaje sú uvedené v Tab.č. 1.

Tab. č. 1

Dĺžka cyklistickej siete vo vybraných mestách KSK v km:

Mesto	2013	2014	2015	2016	2017	2018	zdroj
Košice	164,5	164,5	175,1	175,1	179,2	177,0	ŠÚ SR
Krompachy	-	-	-	-	-	2,3	MsÚ Krompachy
Spišská Nová Ves	4,155	-	-	-	5,655	5,655	MsÚ Spišská Nová Ves
Spišské Vlachy	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	MsÚ Spišské Vlachy

Cyklistická infraštruktúra je realizovaná z vlastných zdrojov subjektov, zo štátneho rozpočtu alebo zo zdrojov Európskej únie. Na podporu rozvoja cyklistickej dopravy je určený **Integrovaný regionálny operačný program (IROP), prioritná os 1 – Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch**, špecifický cieľ č.1.2.2 - zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb. V rámci tohto operačného programu bolo vyhlásených 11 kôl, v ktorých bolo spolu podaných v KSK 17 žiadostí, 5 žiadostí bolo zazmluvnených a v procese hodnotenia sa nachádza 8 žiadostí. Podľa informácií riadiaceho orgánu pre IROP je momentálne celá alokácia určená pre Košický samosprávny kraj zarezervovaná (Tab.č. 2).

Tento zostatok je potrebné považovať za indikatívny, pretože sa môže meniť v závislosti od procesu hodnotenia predložených žiadostí.

Tab. č. 2

Disponibilná indikatívna výška finančných prostriedkov (nenávratný finančný príspevok) vyčlenených na ďalšie kolá výzvy IROP, prioritná os 1 bezpečná a ekologická doprava v regiónoch, cieľ č. 1.2.2 pre KSK k 9.10.2019.

kraj	územie	pridelená alokácia	požiadavky podľa predložených resp. schválených žiadostí po 1.-10. hodnotiacom kole	Zostatok disponibilnej alokácie pre ďalšie kolá výzvy
Košický samosprávny kraj	RIUS*	4 880 846 €	5 125 664 €	0 €
	MFO*	713 588 €	713 588 €	0 €
	Spolu	5 594 434 €	5 839 252 €	0 €

Zdroj: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

*RIUS – územie regionálnej integrovanej územnej stratégie

*MFO – územie mestská funkčná oblasť Košice s priľahlými obcami

Podpora budovania cyklistickej infraštruktúry je poskytovaná aj v rámci **cezhraničných programov**:

- Programu spolupráce **Interreg V-A** Slovenská republika - Maďarsko 2014 – 2020, v rámci podpory rozvoja cestovného ruchu, prioritná os 1 – Príroda a kultúra a podpory rozvoja cezhraničnej mobility, prioritná os 2 – Posilnenie mobility, termín na podávanie žiadosti o poskytnutie finančných prostriedkov v aktuálnej výzve je 16.12.2019
- Program **ENI** Cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 – 2020 v rámci podpory kultúrneho a historického dedičstva v cestovnom ruchu a posilnenie cezhraničnej dostupnosti.

Informácia o stave projektov podaných subjektmi z územia KSK v rámci výzvy IROP, prioritná os 1 - Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch, programov Interreg V-A SK-HU a ENI HU-SK-RO-UA je uvedená v prílohe č. 1.

Na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky nadobudol k 1.7.2019 účinnosť **Zákon o poskytovaní dotácií na rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky**. Uvedený zákon predstavuje finančný nástroj na podporu rozvoja cyklodopravy a cykloturistiky na národnej úrovni. V súlade s týmto zákonom bola Ministerstvom dopravy a výstavby SR dňa 9.9.2019 vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácií na vypracovanie projektových dokumentácií pre stavebné povolenie, výstavbu cyklistických komunikácií a odstavných a parkovacích plôch pre bicykle. Uzávierka výzvy je 8.11.2019. V rámci vyhlásenej výzvy sú na území KSK pripravované miestnymi samosprávami žiadosti na poskytnutie dotácie na výstavbu cyklistických komunikácií a projektové dokumentácie pre stavebné povolenie.

Z hľadiska rozvoja služieb došlo k **zavedeniu verejného bikesharingu** (zdieľané bicykle) v 3 mestách na území kraja – mesto Košice, Trebišov a Moldava nad Bodvou. Vo všetkých uvedených mestách bikeshering prevádzkuje spoločnosť ANTIK TELECOM.

Zároveň sa zvyšuje počet plôch na krátkodobé parkovanie bicyklov a počet inštitúcií, ktoré zabezpečujú túto infraštruktúru pre svojich zamestnancov, prípadne žiakov škôl. KSK poskytol za zapojenie do kampane „Do školy na bicykli“ najaktívnejším stredným školám (Gymnázium na Šrobárovej ul., Košice a Stredná odborná škola obchodu a služieb Michalovce) **stojany na bicykle a kolobežky**.

Prioritná os č. 2 – Cykloturistika

Táto priorita má za **cieľ podporiť cykloturistiku ako segment cestovného ruchu**. Cykloturistika patrí k jedným z najdynamickejších sa rozvíjajúcim sa segmentom cestovného ruchu, ktorý vzhľadom na svoje priaznivé sociálne, ekonomické a enviromentálne dopady má všetky predpoklady rozvíjať udržateľný cestovný ruch. Rozvoj cykloturistiky je však podmienený nielen vhodnou infraštruktúrou pre jednotlivé cieľové skupiny, ale aj prepojenie tejto infraštruktúry so službami pre cykloturistov a propagácia ponuky, resp. produktov cestovného ruchu zameraných na cykloturistov.

K 30.9.2019 bolo na území KSK evidovaných 1470 km značených, zlegalizovaných a riadne evidovaných cykloturistických trás a 131 km značených trás, ktoré nie sú evidované Slovenským cykloklubom.

Tab. č. 3

Dĺžka cykloturistickej siete na území KSK (vrátane trás, ktoré nie sú zaevidované Slovenským cykloklubom)

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Dĺžka CT siete	1510 km	1540 km	1576 km	1638,7 km	1601 km

Zdroj: vlastné zisťovanie, evidencia Slovenského cykloklubu)

V sledovanom období došlo k zmenám trasovania cykloturistických trás v NP Slovenský raj (z dôvodu nového návštevného poriadku súvisiaceho so zmenou zonácie NP) a na Gemeri, čo malo za následok zníženie dĺžky siete. Z dôvodu uvedených zmien a s cieľom zachovať kvalitu cykloturistickej siete bola v sledovanom období na území kraja realizovaná obnova značenia cykloturistických trás v rozsahu 140,5 km (80 km v regióne Gemer – Slovenský cykloklub a 60,5 km v regióne južný Spiš) – OOCR Slovenský raj & SPIŠ). Momentálne prebieha z úrovne Úradu KSK príprava obnovy trás v turistickej destinácii Zemplínska šírava a jej okolie v dĺžke 142 km.

Na území KSK sú cyklistom k dispozícii dva parky pre horské cyklistiku, tzv. single tracky. Prvým z nich je Mine Trails v Rožňave, ktorý využíva existujúce pôvodné banské chodníky. Druhým sú Košické cyklotraily, vybudované v Mestských lesoch Košice, kde bol s podporou KSK postavený v kraji **prvý flowtrail** a to v lokalite Košice - Bankov. Ide o špeciálnu jednosmernú cyklotrasu vedenú lesným prostredím, ktorá využíva topografiu terénu a je doplnená špeciálnymi prvkami, napr. klopené zákruty a vlny.

S cieľom zviditeľniť Tokajskú oblasť ako cykloturistickú destináciu bolo krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice región Turizmus a Železničnou spoločnosťou Slovensko realizované mimoriadne vlakové spojenie z Košíc až na Tokaj, tzv. **Tokajský cykloexpres**. Na trase Košice – Čerhov – Slovenské N. Mesto – Borša – Streda nad Bodrogom a späť premával tento vlak od začiatku septembra do polovice októbra 2019.

Rozvoj cykloturistiky je na Slovensku všeobecne vnímaný najmä prostredníctvom dĺžky a stavu cykloturistických trás. Avšak skúsenosti zo zahraničia potvrdzujú, že rozvoj cykloturistiky závisí od komplexnosti cykloturistickej ponuky a produktov cestovného ruchu, ktoré dokážu reagovať na potreby jednotlivých cieľových skupín a tak vytvárajú predpoklady na prítiahnutie turistov – cyklistov do turistickej destinácie. To znamená, že infraštruktúra, služby a distribúcia informácií sa prispôsobuje cieľovým skupinám, ktoré daná turistická destinácia chce osloviť. S cieľom zmeniť spôsob vnímania predpokladov na rozvoj cykloturistiky bol z úrovne Úradu KSK pripravený „**Manuál dobrej cyklodestínácie**“, ktorý predstavuje základné východiská pre nastavenie efektívneho rozvoja cykloturistiky v turistickej destinácii v zmysle aktuálnych trendov. V súlade s týmto manuálom Úrad KSK v úzkej spolupráci so Zemplínskou oblastnou organizáciou cestovného ruchu v súčasnosti realizuje návrh **konceptie rozvoja cyklodestínácie pre turistickú destináciu Zemplínska šírava a okolie**.

Prezentácia cykloturistických trás a produktov je v kraji realizovaná rôznymi subjektmi cestovného ruchu, prevažne organizáciami cestovného ruchu. **Centrálna prezentácia cykloturistických trás na území košického kraja je realizovaná z úrovne KSK prostredníctvom www.ke.cykloportal.sk**, ktorý prevádzkuje Slovenský cykloklub. V súčasnosti začala príprava podkladov pre samostatnú webovú prezentáciu cyklodestínácií v košickom kraji.

Prioritná os č. 3 – Partnerstvo

Hlavným **cieľom** tejto prioritnej osi je **koordinácia aktivít spolupracujúcich subjektov, zvyšovanie informovanosti, podpora vykonávania cyklistických a cykloturistických prieskumov a propagačné podujatia**.

Úrad KSK realizuje **pracovné stretnutia na úrovni samospráv** (Rožňava, Trebišov), a organizácií cestovného ruchu a **poskytuje poradenstvo** samosprávam a záujmovým združeniam pôsobiacim v oblasti cyklodopravy a cykloturistiky. V rámci aktivít Úradu KSK boli v sledovanom období pripravené podklady vo forme projektových zámerov a ďalších podkladov nasledovne:

1. pre Gemerskú cyklotrasu v úseku Slavec – Betliar, mesto Trebišov,
2. geometrický plán pre majetko – právne vysporiadanie na úseku EuroVelo 11 v Družstevnej pri Hornáde, časť Tepličany
3. predprojektová príprava v úseku Zemplínskej cyklomagistrály Zalužice - Lúčky,
4. podklady pre obnovu cykloturistických trás pre mesto Veľké Kapušany.
5. podklady pre rozšírenie cykloturistickej siete v oblasti Zemplínskej Šíravy.

Poradenstvo bolo poskytované najmä vo veci prípravy projektových dokumentácií a žiadostí poskytnutie finančných prostriedkov pre realizáciu cyklotrás a možnosti čerpania finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ, prípadne SR.

Z úrovne Úradu KSK je **monitorovaný stav a dĺžka cykloturistickej siete a intenzity cyklistov**. Stav a dĺžka siete sa sleduje priamou komunikáciou so správcami cyklotrás a vlastným prieskumom v teréne. Intenzita cyklistov je sledovaná prostredníctvom prenosných sčítačov cyklistov, ktoré boli v období 2017 – 2019 umiestnené v dvoch lokalitách a to na segregovanom cyklistickom chodníku Čaňa – Ždaňa a v NP Slovenský raj, lokalita Čingov. Pre porovnanie uvádzame informácie z dvoch období.

Tab.4

Porovnanie intenzít cyklistov máj 2017 – máj 2019

lokalita	charakter trasy	ročná intenzita máj 2017 -2018	ročná intenzita máj 2018 - 2019	najvyššie denné intenzita
NP Slovenský raj	CTT* v teréne	9 815 prejazdov	11 533 prejazdov	medzi 16 – 19 h hod po-pi
Čaňa - Ždaňa	CYK**	42 760 prejazdov	40 727 prejazdov	medzi 15–19 h so-ne

*CTT – cykloturistická trasa vyznačená v teréne

**CYK- segregovaná cyklistická komunikácia s asfaltovým krytom

Na základe údajov so sčítačov cyklistov môžeme skonštatovať, že cyklistika je vnímaná v prevažnej miere ako rekreačná aktivita.

Informácie o realizovaných aktivitách v oblasti cykloturistiky sú zverejňované na webovej stránke KSK pod záložkou cestovný ruch.

Na území KSK boli v sledovanom období organizované 3 **stretnutia odbornej verejnosti** (Košice, 26.2.2019 koordinačné stretnutia správcov cyklotrás a organizácií cestovného ruchu; 21.3.2019 v spolupráci Nadáciou Ekopolis; 7.6.2019 v spolupráci s Holandským veľvyslanectvom). Pre širokú verejnosť desiatky **športových a turistických cyklopodujatí**. K najväčším podujatiam športového charakteru patrí napr. 333 Spišských extreme (2.-3.8.2019), ŠKODA MTB .Singletrack maratón Košice (14.9.2019), Východ MTB liga Slovenský raj (7.9.2019) alebo Tour de Tokaj (12.10.2019) , ktorý bol podporený z programu Terra Incognita.

Obyvatelia KSK sa zapojili aj v tomto roku do **národných kampaní** „Do práce na bicykli“ a „Do školy na bicykli“. Do kampane „Do práce na bicykli“ sa v roku 2019 zapojilo 6 samospráv z KSK (213 tímov/ 668 účastníkov) a do kampane „Do školy na bicykli“ 5 škôl z kraja.

V rámci Európskeho týždňa mobility sa v Košiciach prvýkrát konalo podujatie dobročinného charakteru „CykloDobro“, ktorého cieľom bolo poskladať čo najviac bicyklov z darovaných dielov pre sociálne slabších obyvateľov.

Zhrnutie

Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v KSK predstavuje základný koordinačný nástroj v segmente cyklistickej dopravy a cykloturistiky v kraji, ktorý si kladie za úlohu iniciovať, usmerňovať a vytvárať podmienky pre udržateľný rozvoj v tomto segmente. Aj keď ciele a opatrenia zadefinované v tomto dokumente majú dlhodobý charakter, môžeme skonštatovať, že za sledované obdobie došlo ku kvalitatívnemu posunu, či už v oblasti realizácie cyklistickej infraštruktúry alebo nastavenia parametrov na budovanie úspešných cyklodestinácií. Uvedené ciele sa priebežne plnia a to aj vďaka intenzívnejšiemu zapojeniu subjektov (samosprávy, občianske združenia), ktoré sa venujú tejto problematike a finančným nástrojom, ktoré sú poskytované z úrovne Európskej únie, štátu a regionálnej samosprávy. **Naším hlavným cieľom je aj pre ďalšie obdobie realizácie stratégie zabezpečiť kvalitu a efektívnosť pri budovaní cyklistickej infraštruktúry, komplexnosť pri rozvoji cykloturistiky v turistických destináciách s ohľadom na nové trendy, napr.**

elektromobilita a to prostredníctvom účinnej komunikácie (poradenstvo, prenos know-how) a vlastných aktivít v tomto segmente.

Príloha č. 1

Informácia o projektoch podaných / realizovaných subjektmi z územia KSK zo zdrojov EÚ.